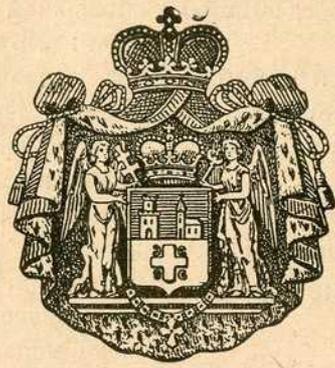

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Број 14.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 2. априла 1900.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Наредба.

Архидијезалне Конзисторије од 28. марта (10. априла) о. г. Ад Бр. К. 290/149 ex 1900. у предмегу прославе седамдесетогодишњице живота и десетогодишњице патријараштва Његове Светости, патријарха српског Георгија Бранковића као и полагања и освећења темеља прав. срп. бгословском семеништу у Карловцима.

Ад бр. К. 290/149 ex 1900.

(Свима протопрезвитерским звањима)

Поводом богоблагословене седамдесетогодишњице драгоценог живота и узвишене десетогодишњице славног патријараштва Његове Светости, преузвишеног Господина патријарха српског *Георгија Бранковића*, као и поводом полагања и освећења темеља православном српском богословском семеништу у Карловцима, што га Његова Светост најмилостивије намењује на дар своме народу, а које ће се полагање и освећење обавити на дан св. великомученика и по-

бедоносца Георгија ове године; а са разлога, што и дужност родољубиве благодарности свију верних Архидијецезе Карловачке од ових с правом захтева; да што свечаније прославе како богоблагословену седамдесетогодишњицу драгоценог живота и десетогодишњицу славног патријараштва, тако и најновије велико родољубиво добротинство и историјско културно дело свога љубљеног и узвишеног архипастира и св. патријарха *Георгија*, — то се данашњим једнодушним закључком ове конзисторије наређује:

да се у очи дана св. великомученика и победоносца Георгија, 22. априла о. г. у свима парохијским и манастирским црквама богоспасајеме Архидијецезе Карловачке има у 6 сати у вече звонењем звона, у трајању од један четврт сата, објавити узвишена свечаност.

На сами дан св. Ђурђевског празника и гореизложене прославе, има се у свима парохијским и манастирским црквама после божанствене литургије одржати свечано благодарење, уз сходан свештеников

говор са амвона. О чему ће свештенство имати извести како своје црквене општине и месне власти писмено, тако и верне у цркви са амвона, на 8 дана у напред, те их позвати на учествовање у тој прослави.

О чему нека пречасно то протопрезвитерско звање подручно свештенство знања, равнања и извршења ради извести не пропусти.

Из седнице Арх. Конзисторије, држане у Карловцима 28. марта (10. априла) 1900.

Архидијецезална Конзисторија.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О хришћанству и вјери хришћанској.

ЕКСОРТАЦИЈА У ГОРЉОЈ ГИМНАЗИЈИ КАРЛОВАЧКОЈ
27. ФЕБРУАРА 1900.

(Свршетак)

Неки хоће дакле да вјерују само оно, што докучити и разумом схватити могу. Васон је рекао: Човјек заиста баш ништа не разумије. А да ли разумијете суштину материје, шта је фирмаменат, живот? Послије хиљаду истраживања стојите ипак увијек на ономе мјесту, с кога сте пошли; тајна је око вас; увијек је једно питање, на које не знате одговорити; увијек је једно „зашто“ које непознатим остаје; у сваком друштвеном поретку, у сваком низу чињеница пред очима вам је оно, што се докучити не може.

Како ли смо немоћни, да ријешимо те тајне природе, а овамо се лаћамо, да ријешавамо тајне религије. Али — тајна је печат, који Бог удара на дјела своја; религија без тајана ништа не вриједи, јер нема биљег Божанства и узвишене величине Бесконечног. Јадна би то религија била, коју би потпуно схватити могао разум човјечји! То једино доста би било, да је одбацимо, да кажемо, да није дјело Божје.

Савјетују неки учитељима црквеним, да се окану догмата, па да само хришћански морал проповиједају. Може ли се пак проповиједати морал, кад га од догмата одијелимо? Може ли се говорити о стрпљењу, љубави према ближњем, о самопрјегорењу ономе, који не вјерује у Бога и живот вјечни? Bossuet каже:

„Право вјеровање основ је правог живота“. Као што би се срушила кућа без основа, тако би се и морал без религијозног основа срушио. Два су нам морална закона пред очима: хришћански и филозофски. Хришћанска је заповјест: „Љуби и непријатеља свога!“ Да ли ова заповјест почива на природном закону? Никако, јер овај учи: „Око за око, зуб за зуб“. Хришћански морал почива на догмату праштања, милости и љубави Божје. А да ли је сад довољан филозофски морал? Није, јер он нема санкције, нема вјере у будући живот са казном зла и наградом добра. Данас, откад се проповиједа автономни морал, говори се о некој моралној кризи; чују се гласови, да се више незна, на каквој да се основи зида морал; тврди се, да модерни морални системи не могу издржати критике здравог разума, а како би другачије могло и бити, када морал од вјере одијељен нема и не може имати стална правца. За то и видимо данас потајне и рђаве намјере код склањања уговора, мало вијерности у пријатељству, и никаква поштовања части и невиности.

На пошљетку многе људе одвраћају од вјере политичке предрасуде, да се тобоже вјера не слаже са *политичком слободом* и да је вјера више наклоњена тиранији. Прије свега политика и религија двије су засебне области. Вјера пак и слобода рођене су двије сестре, које је родио Христос на крсту. Прије није било слободе нити у Риму, јер патрицији и трибуни народни често пута нијесу били ништа до ли тирани, нити у Атини, која се ослањала на остракизам, нити у Шпарти, извиканој са нечовјечког поступка са хелотима. Осим тога и Римљани и Атињани и Шпартанци, сви без разлике, бијаху робови државе. Исус Христос пак, јавивши се тијелом у свијету, учи, да су сви људи без обзира на положај и род потпуно међу собом једнаки. Онда би основано царство једнакости и слободе, кога је члан сваки вијерни хришћанин. Колико ли је опет било касније светитеља, који се нијесу устручавали кнезовима и краљевима казати истину у очи, када је требало бранити ствар биједних и потиштених! Нема ниједне слободе, која није никла под егидом вјере хришћанске. Сјетите се само великих оних слобода народних, слободних оних градова, како су цвјетали и напредовали у Средњем вијеку. Разгледајте

макар и најмању градску опшину 12. и 13. вијека, па ћете ту видјети све, што се и данас толико жели, наћи ћете потпуну и праву демократију, народ, који сам собом управља, трошкове своје уређује, суце бира и војску своју издржава. И религија је била прва, која је ту власт слободног народа благословила и чувала од објести власти. Нема ниједне одлуке црквене, која би осуђивала који облик владавине, законито право ограничавала, слободу осуђивала, јер је религија стуб истине, а истина основ слободе. Зато каже Franklin: „Добро се чувајте оних, који народ од вјере отуђују, јер кад отуђите народе од вјере, сами ће они себи ланце саковати.“ А један је опет примјетио: „Не затварајте врата храма. Онолико, колико затворите врата храма, мораћете отворити врата тавница и галера“.

Видјели сте досад, драги ученици, колико су оправдане оптужбе и погрде против вјере хришћанске. Она вјера, која је најсавршенији систем етички, све је те морала дочекати, јер сумња и невјеровање од увијек и свуда шири свај отровни задах у намјери, да сруши цркву, — али јој нахудити не ће, јер је оно дјело Божје. Сумња је једна од најљућих рана, од којих болује наше вријеме. Она је страшна само у рушењу, али је потпуно немоћна, да да створи што ново и боље.* Невјеровање опет мисао је без реалности; дух људски код ње не остаје, него тражи што друго, чему онда вјеру своју поклања. Јер када се истисне вјера из срца, — невјеровање се на њезино мјесто утисне. „Све је добро за онога, који ништа нема“ — вели Lacordaire. Да се само у Христа не вјерује, вјеровало се бесрамним учењима гностика и безбожним Волтеровима. Људи вјерују Симону Магу, а не вјерују апостолима; цар Јулијан Апостата оставља вјеру хришћанску, а с друге стране опет стрепи са судбине, коју хоће да прочита из дробова својих жртава. Кад се Средњи вијек у вјери усколеба, никада боље лажним пророцима и врачарима. У 18. вијеку, вијеку наружника вјере, видимо Marquis a d' Argent-a, гдје се боји броја 13; слободњаци духа данашњега времена о цркви ништа не ће да знаду, али се зато цијелом душом одадоше спиритизму;

исмијавају пророштва, а вјерују у магнетска претсказивања; не вјерују у анђеле и ђаволе, а хоће да се друже са духовима столова, који говоре. Ето! изгубивши ти људи вјеру и здрав су разум изгубили. У све се друго вјерује само не у истину; прима се свака заблуда, свака лаж, особито онда, ако је наде на какву забаву или корист. Међу невјернике рачунају се и они, који су сасвим равнодушни према вјерским стварима. Heine је сам признао: „Индиференти и тако звани мудри људи, који не ће да кажу мишљења свога о Богу, прави су безбожници. Почетак и свршетак је свију ствари Бог“.

Сумњајући у правом смислу не ће да га други уче, а сам се опет боји истине и саставља сам себи вјеру према жељама свога срца. Једном младићу, који је сумњао у божанство овако говори Платон: „Ни ти, ни твоји другови нијесте први, који тако мишљење имаду о божанству, него у свако вријеме, кад више кад мање, нашло се таквих, који су од болести те боловали као и ти. И пошто сам се ја много с њима дружио, то ћу ти казати, да није никада ниједан, који је у младости својој порицао божанство, истрајао до старости код тога мишљења, с тога ти ја савјетујем, да у времену до тога не покушаш богова ружити.“

И онима, који сумњају и онима, који су равнодушни или невјерници заједничка је идеја: никакве религије не примати или је сматрати предрасудом, која се још може дозволити незнању наших предака, данас пак више смисла да нема. У очима је њиховим човјек, који је вијеран религији својој, на стражан дух, коме је непознат прогрес свих ствари. Оваки људи од велике су опасности и по породицу и по отаџбину и друштво.

Вриједно је и важно, да се у кратко забавимо код тражења узрока невјеровања — изказивало се оно ма у каквој форми и начину — јер ће наш посао тај још јаснијом начинити слику оних људи, који су налик онима у паклу, којих небо не прима, а накао их од бацује“ (Данте)

Први је узрок невјеровању гордост човјечја, која је и удаљила човјека од Бога и учинила га поклоником себе самог. Она је душа оне науке, која води пантејизму и материјализму. У осталом може бити ипак невјерника, који нијесу горди, али се ипак може устврди-

* Овдје треба разумјети практичну сумњу, дочим је спекулативна сумња, као тежња за истином, дозвољена. (Linsenmann.)

ти, да би мање невјерника било, када би мање гордих људи било. Узрок паду прародитеља наших јесте, што су хтјели знати што и Бог. Јеванђеље опет каже, да ће истине, које су нијемима и онима на сиси јасне и разумљаве, гордима сакривене бити, јер надутост духа увијек разум потавњује. „Свјетлост је за свако око, али није свако за свјетлост“, — каже Feichtersleben. Гордост помрачава духовне очи наше и тијем нас вуче на многа грјешна дјела. Прва је пошљедица њиховог ограниченог знања, што хоће све да проникну, али, као што каже Jules Simon, мали су духови они, који хоће све протумачити и све разумјети.

Други је узрок невјеровању незнање. Немамо овдје на уму оних људи, који због разних неприлика немадохе прилике, да се поуче и васпитају, а не мислимо ни оних младића, који, научивши нешто аритметике, физике, хемије и историје, подузимају се, да ријешавају и најтежа религијозна питања и то још са већом сигурношћу од великих умова, не мислимо дакле тих, него оне учитеље знаности, који осуђују и с таким омаловажавањем религију одбијају. 19 стотина година броји религија отпоре, бојеве и тријумфе; свуда је готово раширила своје догмате; бранили су је и вјеровали јој највећи духови. И она је увјек остала нетакнута и непобијеђена! Но, да ли су ти учитељи одговорили довољно на доказе, које даје религија за божанско поријекло своје? Да ли су протумачили и доказали, да је оснивач свете цркве варалица и фанатик? Да ли су побили истинитост чудеса Његових, која Јудеји и незнабошци потврдише и како могаде 12 сиромашних рибара у најпросвјешћенијем вијеку царевине римске клањати се на крсту распетом човјеку као Богу? Како да тако морално пали народ драговољно прима најстрожији морални закон хришћански и како да дванајест рибара сруше толике филозофске системе?

Има људи, који су додуше много радили о напретку знаности, док о религијозним предметима ништа не знадохе, а ипак су се наметали за суце вјере. И што је веће било њихово незнање, тим су себе више то право приписивали. Онај, који ништа хемије незна, не говори о њој. Страх говорити о ономе, о чем се ништа незна, рађа се у човјеку ушљед добрих инстиката, — то је тако рећи при-

родни закон. Кад је пак говор о религијозним стварима, — онда је сасвим друкчији закон, — ту се онда нађу и звани и незвани, стварају се закључци по унапред скованим и измишљеним премисама, једном ријечи разум, пре-красни дар Божји, руже и каљају.

Крај потпуног незнања можемо метнути и *половно знање*. Највеће незнање није оно, које ништа незна, него оно, које мисли, да нешто знаде. Таке су врсти извјесни писци наших дана, који су у знаности нешто надрли и напунили главу енциклопедијским стварима — па се онда мудрацима праве. Религија им је пак ствар скроз непозната или ако што и знаду о њој, све то знање сабралису и сабили у шупље софизме. Оваки су људи најопаснији за религијозни живот, јер се никада можебити није толико писало против вјере као данас, нити се икада више поклањала вјера ствари-ма таке врсти као данас.

Уз слабост разума узрок је невјеровању и *слабост воље*. „Људски разум“ — каже Васон — „није чисто свјетло, него га потавњује воља и афекти.“ Данашњега дана са свих се страна чују гласови невјеровања. И доиста није слаб карактер, који се умије одупријети поругама безбожника и уеред толиких завађања вјеру своју сачувати. Жалити је свакога младића, који крај толиких опасности у живот ступа! Ту ће он видјети побожност у смијешност завијену; чуће, гдје се са претварања криве они, који вијерно врше религијозне дужности, као кад би се имало користи какве у данашње се вријеме правим хришћанином показивати! Гледаће тријумфе безбоштва, гдје оно још и чашћу служи! Хоће ли сада млад човјек имати снаге правим се хришћанином исказивати? Из почетка ће га додуше савјест задржавати, да не гријеша, али мало по мало осмјелиће се; он ће постати невјерником, али не из освједочења, него из страха пред људима, код којих хришћанство није више у моди. — он ће дакле жртвовати увјерење своје пред страхом покудне ријечи. „Слушајте“, казао је један филозоф прошлога вијека на самртној постељи, „слушајте, дјецо моја, наук, што вам га дајем. У овоме часу признајем ово, закљичем вам се пред Богом, кога сада хоћу да примим, пред оним Богом, који ће ми судити; кад сам се год у ријечима својим, у списима својим показао као никакав

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

хришћанин, то се није догодило из освједочења, него из страха пред људима.“ Колико ли би се њих, који сада носе образину невјеровања, морали овако исповједити! Али они су кукавни, јер немаду снаге, да себи створе увјерење, нити одважности, да га јавно искажу. Жалост и велика је несрећа видјети човјека, који из страха пред људима вјечност живота свога жртвује!..

И *слабост срца* узрок је невјеровању. Многи и многи страсни човјек био би хришћанином, када хришћанство умјерености не би захтијевало, када му рђаве навике не би искорјењивало. Многи би се — тако бар кажу — оставили свега тога, када би се освједочили о истинитости вјере. Али, кад је срце покварено, оно увијек има потајних узрока, да истинито лажним приказује. Воља наша јача је и универзалнија од знања нашега. И због тога се може она клонити свега онога, што јој не прија, или ако се већ не клони, а оно се бар површно и нузгред око тога бави. У томе Leibniz и налази узрок, за што душа наша налази толико узрока, да се истини противи. У сваком душевном расположењу употребити човјек сву своју оштроумност, да тражи и оправдава нападаје на религију и жељно срце отров сумње. Осим тога лакше је сумњати и нападати, него ли ријешити и одговорити. Па кад би и све сумње ријешено човјек, — он би ипак нове и нове увијек тражио. Он је унапред још непомирљиви противник хришћански, па су му разлози његови важнији и јаснији зато, јер су то *његови* разлози и јер хоће, да *његови* разлози важе. Због тога су разлози његови неразумни, јер им је страст у основу и зато каже Rousseau, да нема ниједнога човјека, који не би имао каква интереса, да јеванђеље лажно буде, — а онда би у њега вјеровао. „Јер ко се ода уживању и срџби, тај ће имати само смртне мисли. Ко је пак потакнут из љубави према истини, да мисли о бесмртном и божанском, тај ће доћи до бесмртности. И он ће постићи највеће блаженство, јер је божанство у себи гајио и Бога у души својој носио“ — говори Платон, у своме „Тимеју“.

* * *

Молимо се Богу, драги ученици, да се чи-стога нашега срца не дотичу сјенке гордости, која је малена већ пред склопом свијета овога.

а пред сјајем и величином Божјем ни нема је, — него да постанемо удионици смирености, која ће освјетлити и оснажити ум наш, како би свјестан био посла и задаће своје, а вјечно спасење и живот вјечни тражио и постигао. Нека нам он буде темељан бедем против страсти, које нас чине нижима од најнижих, — нека пази, да слику Божју у себи чисту покажемо, када је силни и праведни судија на дан суда страшнога погледа и оцијени. И жива мисао о овоме чуваће нас и обранити од свијех оних, који би срећу и величину нашу гледали у томе, што би се невијернима и глумима показали гласу ономе, који јасно говори о сродности душе наше са Богом, о урођеној тежњи, да се опет крај Њега нађемо. Молимо се Богу, — и Он ће нам помоћи! Али у тој срећи својој не заборавимо оне браће своје, који су залутали и скренули од Бога, који су несрећни, који баш с тога имаду неко особито право на љубав и помоћ нашу, па ће онда у пуном свјетлу синуту сунце вјечне истине, које се јавило у свијету, крај кога макар и пролазном свјетлошћу и знаност сијати може. Благодаримо и прослављајмо Бога, што нам је дао прилике, да спасоносност вјере Његове видимо и у повјесници рода свога и да нас ојача, да и даље чувамо вјеру своју православу и име српско — као што су и наши стари радили, па ће благословено и славно бити свако дјело наше!

Душан Чудић,

богослов IV. год.

Проповед о црквеној слави.

Говорио Григорије А. Николић, парох Иришки.

Хвалите име Господње, хвалите, слуге Господње, који стојите у дому Господњем у дворовима дома Бога нашега.
(Псал. 134, 1, 2).

Побожни Хришћани! По светој науци Христа Спаситеља нашега, дужни смо на сваком месту, у свако време хвалити и славити Бога, а како не би приносили славу и хвалу благодарним срцем у овом светом храму Његовом, који су подигли претци ваши у славу св. великомученика Теодора Тирона којег помен данас свршавамо.

Да, љубазни моји, свршавамо помен угоднику Божјем св. великомученику Тео-

дору Тирону, али свршавамо и успомену богољубивим претцима вашим, који су трудом својим и пожртвовањем својим подигли овај св. храм, где се ми данас Богу молимо.

Господ Бог обећао је у старом завету храму својоме: *Биће, рече Он, очи моје ту, и срце моје сваки дан*, а да како не ће бити очи Његове и срце Његово овде у овом св. Храму, који је установио Јединородни син Његов, Спаситељ наш Исус Христос тако м тврђом, да га *врата паклена не могу надвладати*. (Мат. 16, 18).

У Цркви дакле овој светој да славимо Бога по Христу Исусу у све нараштаје ва век века. (Ефес. 3, 21).

Да, да славимо Господа Бога овде, јер је и Духа свога светог излио на апостоле, и на ову цркву своју, и својом благодаћу тајне црквене испунио.

Тако нам је овај св. Храм, — свето место, где се чувају тајне свето место благодати његове, сокровиште тела Христовог, дом молитве, школа побожности, извор осветљења, прибежиште оборених, склониште бедних, болница болних, утеха невољних и жалосних, пребивалиште радости духовне, предвери обитељи небесне.

Тако благодарно примајући залог толиких блага, која нам се дају овим светим храмом, дужни смо, браћо моја, мислити даље о томе, како ћемо се у истини користити добротинствима овога храма, како не би био бесплодан труд наших предака који су га из човекољубља и побожности подигли.

Па како смо дужни користити се овим светим храмом?

Да би се спасоносно користили св. храмом, ја ћу благословом Христа Спаситеља поучити вас по могућству сила својих, па позивам Христољубља ваша, да ме пажљиво саслушате.

Драги моји Хришћани! Ко гради кућу, доиста је гради да у њој борави; јер на што би се мучио да подиже кућу?

Тако, кад су вам претци сазидали овај храм, заиста то су учинили стога, да би ви имали где долазити и проводити време у молитви и светињи; јер иначе на што би било зидати га?

Дужни смо долазити у храм приљезно; јер ако ти не би долазио у храм приљезно, зар не би било праведно, да и он тебе заборави, па да те не посети благодат његова?

Дужни смо долазити у храм Божји с побожношћу; јер кад би ти изишао пред цара, изишао би пажљиво, да не би учинио што непристојно; а да како си дужан доћи у дом цара над царевима у дом цара небеснога?

Дужни смо посећивати храм Божји пажљиво; да, дужни смо стојећи у храму Бога нашега слушати молитве, реч Божју, појање и учење. Јер ово вели св. Јеванђелиста Лука: *гледајте дакле како слушате; јер ко има даће му се, а ко нема, узете се од њега оно, што мисли да има* (8, 18).

Често свештеник говори: *конменз*, а то вас напомиње, да слушате пажљиво.

Дужни смо долазити у храм Божји с вером; јер само вери дано је обећање, да ће се испунити молитва; јер овако нас учи св. Јеванђеље: *све, што шистете у молитви верујући, добићете* (Мат. 21, 22).

Само дакле вера налази благодат сакривену у тајнама; стога и наглашује свештеник пригласујући к великом тајинству вере: *со страхом Божиим и вкроео пристѣпите*.

Да, да приступило с истинитим срцем у пуној вери очишћени у срцима од зле савести и умивени по телу водом чистом (Јевр. 10, 22).

Побожни слушаоци! Да би се спасоносно користили св. храмом, још је даље особито потребно, да се често удостојавате учешћем у најважнијем достојанству, — а то је учешћем у трпези Господњој.

По речи Божјој храм је дом молитве; али храм је и још што више. Овако рече Господ и Спаситељ наш Исус Христос: *који једе моје тело и пије моју крв, стоји у мени и ја у њему* (Јов. 6, 56).

Зар се може што више желети, до да стоји у теби Господ и да ти стојиш у њему? Зар ви ово не желите?

Па када желите, како се може догодити, да неки од вас не долазе дуго овамо да приме тело и крв Христову?

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Помислите, какви су то грешници и неразумни Хришћани! Истинити и веран Хришћанин треба да има на памети оне речи Спаситељеве: *који једе моје тело и пије моју крв има живот вечни и ја ћу га васкрснути у последњи дан, јер је тело моје прво зело, и крв моја прво пиће* (Јов. 6, 54 и 55).

Зар би се могао наћи међу вама неки, који не би желео живота вечнога? А ако желите, а ви не остављајте, да се користите средством, које нам је Господ даровао ради прибављања живота вечнога.

Не заборављајте, браћо и сестре, да ову дужност хришћанску, да у време на то одређено са очишћењем савести приступате св. причешћу тела и крви Христове.

Не слушајте оне, који говоре, да може Хришћанин бити и без светиње, или да је може заменити другим начином освећења.

Ово су изопачене мисли; не поводите се за њима; јер оно, што је рекао Господ, оно остаје непромењено. Тако рече Господ: *Небо и земља прокиће, али речи моје не ће проћи* (Марк. 13, 31).

Ко ће се усудити да измене реч Божју, која не пролази? И ко би могао заменити установу Божју и дело Божје промишљењем и делом човечјим?

Има неких, који мисле, да ће по обећању Христовом сјединити се с Њим после смрти на веки, па да није потребна св. причест тела и крви Христове.

И ово су неразумни људи, који блуде у неверству, те се уклањају, да не врше дужности хришћанске само из једне удобности своје.

О Господе! Услиши молитву моју. Сподоби свакога од нас у овом животу, да примимо свети дар твој, који нам служи за припрему у будућем вичном, као што је и твоја првообразна вечера била припрема, пред Твоју спасоносну за нас смрт и славно васкресење!

Напослетку послушајте ме, браћо драга: није наше мудровати о установама св. храма и о речима Христа Спаситеља, но је наша дужност држати се верно речи Спаситељевих и вршити с вером и љубављу све, што нам св. вера православна заповеда.

Од храма зависи судбина живота нашега, јер се ту он благосиља и освећује; но и од нашега живота зависи судбина светиње наше и благослова Божјег.

Молим вас, браћо и сестре, да не заборавите на свету науку ову: *оне, који верују, кају се и поправљају живот свој, благодати светог храма очишћава и освећава, а оне, који не верују нераскајно предане греху презиру благодати, удаљава се од њих, и они несрећници умножењем безаконја сами храм оскверњавају и разрушавају.*

„Ако се одвратите ви и деца ваша од мене и не уздржите заповести мојих и уредаба мојих; и храм овај, који сам посветио имену своме, одбацићу од лица свога“ (3. Цар. 9, 6 и 7).

То ће рећи: храм лишен благодати, биће опустошен и разрушен.

Видите, Господ Бог је заповедио Давиду цару, да му не гради цркву, но да остави то сину своме Соломону, да му овај сазида цркву. И Соломон сазида дивну цркву у Јерусалиму и украси је по заповести Божјој. Али Јудејци не сачуваше заповести Божје, и суд Божји испуни се над храмом Соломоновим.

Тога ради, држимо се свију установа вере наше православне; испуњавајмо верно све заповести Божје, како нас не би постигла немилост Божја.

Ходите, да општим гласом и душама верним помолимо се цару небесноме, Утешитељу духа истиних, да дође и усели се у нас.

Да испуни овај храм благодаћу Својом, који је Он осветио имену Своме.

Испуни, Боже наш, све благе жеље наше, који долазимо с вером и молитвом у овај свети храм; просвети умове наше виделом истине, сачувај срца наша љубављу ка свакоме благу, а особито к Теби Самоме, источнику свакога блага.

Не заборави оне душе, које су заволеле велелепност дома Твога, па су подигли и украсили га трудом и пожртвовањем својим, где се усуђујемо и ми грешни Тебе небеснога Оца призивати и молити.

Благослови нас, који се молимо Теби овде. Спаси душе свију нас, па да Те у радости славимо ва веки. Амин.

1900. фебруара 17.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Тумачење речи и назива,

који се у црквеном језику употребљавају.

По Михајловском „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Илић.

(Наставак)

Гочельникъ. — Сочелником се назива у Русији дан у очи Рођења Христова, и дан у очи Богојављена. Назив овај долази од речи **сокс**, из разлога, што је у поменуте дане забрањено зготовљавање јела с машћу и маслом, те уместо њих Руси зготовљавају храну за дотичне дане посу и зачињавају је соком од неке врсте семена.

У нашем народу, дан у очи Рођења Христова назива се *Бадњим Даном*, који назив по свој прилици долази од глагола *бдиши*, будући, да православни Хришћани, подобно Витлејемским пастирима, ваља да пребдију целу ноћ у очи Рођена Христова, сећајући се овог важног догађаја и појући славу Богу вишњему и хвалу на земљи Рођеноме.

Дан у очи Богојављења назива се *Крстовим Даном*, по свој прилици за то, што се на тај дан свети — закрштава — вода и њоме се крстообразно шкропе Хришћани и домови њихови.

Сарчица. — Осим покривача, којим се покрива св. престо, сарчицом се још назива у цркви и архијерејска или свештеничка одећа, коју ови употребљавају само при освећењу храмова. По облику својем, сарчица је нека врста белог стихара, зготовљена је од белог платна и облачи се поврх свију осталих свештеничких одећа. Сарчица се облачи зарад тога, да би се при умивању св. престола, у чистоти сачувало свештено одело у које су свештена лица обучена. (Ср. Катасарка).

Ставропигија — је грчка реч и долази од *σταυρός* — крст, и *πύργος* — *постављам, утврђујем, намештам*. Према томе *σταυροπύργια* куквално значи *подизање, утврђивање крста*. Но ова се реч обично у другом смислу употребљава, који је у осталом веома сличан и близак буквалноме смислу. Крст се поставља при оснивању сваког храма — на оном месту, где ће престо стајати — али се ово постављање крста не назива ставропигијом. Ставропигија је постављење, односно подизање крста уз један храм или манастир, које се (подизање) врши по изричној наредби

патријарха или св. Синода, за знак да се тај храм или дотични манастир изузима испод власти и управе епархиског архијереја, те се ставља под непосредну управу патријарха или св. Синода. Због тога се дотични храмови и манастири називају *ставропигијалнима*.

Степени — су антифони, што се поју на недељним јутрењама; они су с тога тако названи, што им је садржина позајмљена из 119—123. псалма, који имају натпис „*пѣсни степеней*“. (в. **Антифонъ**).

Стихаръ (*стихаріон*) — је дугачка свештенст одећа с рукавима, која покрива цело тело осим главе и шака. Стихар је опћа одећа за чланове клира, почињући од чтеца, па свршујући с епископом. Стихар нам преставља чистоту и невиност, која треба да одликује служитеље црквене и потсећа нас на светло одело, у којем су се анђели Божји јављали људима. Презвитерски и архијерејски стихар назива се и *подризником*, јер се он навлачи испод свију осталих освећених црквених одећа, које односном чину припадају.

И ако између стихара које облаче чтеци и ђакони и подризника у суштини и значењу нема никакве разлике, ипак по спољашњости постоји међу њима нека разлика. Стихари за чтеце и ђаконе обично се зготовљавају од оне исте материје, од које се зготовљавају горње презвитерске и архијерејске одеће, док се међутим подризници праве од платна или свиле. Осим тога рукави на стихарима чтеца и ђакона су пространи, а на подризницима су мало ужи и удешени су тако да се удобније могу помоћу наруквица стегнути. Често се подризници презвитерски украшавају пругама од трака, које означавају струје крви, која је текла из рањеног тела Спаситељевог; ван тога на архијерејске подризнике зашивају се с преда украси од трака, који се називају *гаммаша* или *источници*, и означавају благодат учења и друге благодатне дарове, који се преко епископа на верне излевају.

Стихирѧ — *стихирѧ* — *стихошворни*, у стиховима написани; у средњем роду у множини — *тѧ стихирѧ* — значи *оно, што је у стиховима написано или стихошворење, песма*. У црквеном језику, под стихиром се подразумевају песме, које су садржином својом прилагођене успомени догађаја које светкујемо, односно у којима се прославља свети-

тељ којег празнујемо. И ако ове песме нису свагда написане у стиховима, те им тако не би у сваком случају припадао назив стихара, а то с тога, што се свагда поју уз припевање стихова и псалмова. У осталом и по спољашњем облику, или барем по напеву своје, припада упитним саставима назив стихара, јер су састављени по одређеној размери и прилагођени су извесном напеву. Стихире се не поју на сваком богослужењу већ само на вечерњама и јутрењама и том приликом разликујемо свагда две врсте стихира; према томе у свакидањем богослужењу стихире се поју четири пута. Зарад разлике једних стихира од других, свака врста стихира има свој особени назив. На име;

1.) *Стихире на „Господи возвах;“* оне се поју на вечерњи после појања „Господи возвах“ и увек се поју уз једне и исте стихове из 129. и 116. псалма.

2.) *Стихире стиховне на вечерњи,* — поју се при крају вечерње после јектенија, не увек с једним и истим стиховима, него се ови мењају према празницима.

3.) *Стихире хвалитне или на хвалитех,* — поју се на јутрењама после псалма хвалите Господа *сх некесх,* пред славословљем (великим) и вазда се поју с једнаким припевима из 149 и 150 псалма.

4.) *Стихире стиховне на јутрењи* — поју се у непразничне дане на крају јутрење после јектенија и не увек с једнаким припевима (стиховима), будући да се они мењају на суботној служби; о празницима нема стиховних стихира на јутрењи, али се за то у очи тих дана на вечерњама свршује литија, на којој се поју.

5.) *стихире на литији* (в. Литiа). Ове стихире немају припева.

У свима побројаним врстама стихара, последња је увек *Богородична*, јер се поје у славу пресвете Богородице, или се у њој садржи молитва преблагословеној Дјеви; Богородичне стихире не поју се са стиховима из псалмова, већ с припевом и *нынѣ* и *присно* и *ко вѣки вѣквѣх,* *аминѣ*. Недељом на хвалитех, пред Богородичном стихиром поје се *јеванђеоска* стихира, која се тако назива с тога што јој је садржина позајмљена из јеванђеоског одсека, који је на истом јутрењу прочитан. Јеванђеоских стихира има једанаест — по броју воскресних јеванђеља.

Осим тога имају стихире још и следеће називе: *умилителна*, *покоинѣ*, *мртвен* и *мученичнѣ*, стихира, а не сочињавају засебну врсту нихову.

Стиховны (в. Стихирѣ).

(Наставиће се.)

Позив.

Скупштина бившега свештеничко-удовичко-пензионалнога Завода Архиепископске Карловачке, одржана 6. (18.) октобра 1899. године у Митровици, закључила је, да се уместо тога Завода, а његовим иметком, оснује: „**Архиепископски православни српски свештенички Конвикат у Ср. Карловцима**“. Иста скупштина донела је и правила тога Конвикта. Како оснивање Конвикта, тако и његова правила благоизволела је Његова Светост преузвишени Господин патријарх српски *Георгије Бранковић*, високим решењем Својим од 10. (22) јануара о. г. Бр. 3/пр. арх. ех 1900., најмилијеве одобрити.

Да установа Конвикта тога, по својој сврси племенита и узвишена, и по користима, које ће пружати, благодетна по наше свештенство и његову школску децу, узмогне своју сврху постизавати и жељене користи пружати, у првом реду је потребно, да је наше свештенство пригрли и потпомогне својим уписом у чланство Конвикта, а усрдним и сталним настојавањем да поради, у свима круговима нашега народа, да се Конвикат удостоји добротина и материјалне помоћи свакога родољуба Србина и свију родољубивих српских кругова.

По одредби §. 8. Конвиктских правила: „Редовним чланом може бити и постаје сваки свештеник православне српске Митрополије Карловачке, кад уплати уједанпут или у пет полугодишњих obroка по 20 фор. чланаринску таксу од 100 фор.“

Потписани Патронат позива и моли свакога брата свештеника Карловачке Митрополије, да се до 1. јула н. ст. ове године упише за редовнога члана Конвиктског, како би се по завршеном упису том могла сазвати скупштина редовних чланова Конвикта и даља радња гледе Конвикта наставити.

Новац ваља слати на потписаног Патронатскога тајника, који привремено врши и посао благајника Конвиктског.

Сваку другу кореспонденцију ваља упућивати на потписани Патронат, који ће свакоме издавати тражена упутства и разјашњења.

Ево прилике, да свештенство наше покаже: колико хоће и може да уради за установу своју, коју ће без сумње, сваки брат свештеник радосно поздравити.

Ево прилике, да и родољубље српско покаже, колико љубави има и даје своме свештенству.

Привремени Патронат Архидијецезалнога православног српскога свештеничкога Конвикта у Ср. Карловцима.

У Ср. Карловцима 26. марта 1900.

Председник:

Протопрезвитер Јован Јеремић

Тајник:

Иван Маширевић

гимназијски катихета.

Књижевне оцене и прикази.

Критика на спис др. Емилијана Радића „Начело православног црквеног јединства“. Панчево. 1900. (Спис имаде 31 страну).

Прије свега „предговор“ списа не одговара сврси. У предговору писац је дужан говорити о ономе, о чему пише, док о. Емилијан говори једино о побочним и приватним стварима, које никако не спадају у предговор. Писац ипак каже у предговору, да мисли, које он излаже у свом спису „нису до сад нигде изложене“. Међутим то не стоји, јер су сличне мисли ширили противници прав. Цркве и прије о. Емилијана, као Соловјов и други.¹

Из списа самог видимо, да г. писцу није јасно догматично учење о јединству Цркве. Св. ап. Павле пише у посланици к Ефешанима: „**едино т'кло, единн д'хъ, . . . единн г'дъ, едина в'кра, едино крещеніе**“ (4, 4. 5.). Према тијем ријечима св. апостола, да Црква буде истинитом Христовом Црквом, мора у њој бити јединство вјере, јединство тајанстава и духа благодати. У св. Писму нигдје се не протеже јединство на време и случајне припадности црквеног уређења. (Дје-ла ап. 15, 19. 28.).

Тако схваћају јединство Цркве Христове

¹ Frank. Russisches Christenthum. Paderborn. 1889. I.

св. Оци. Св. Теофил антиохијски пише: „**Καὶ καθάπερ ἐν θαλάσῃ νῆσοί εἰσι· αἱ μὲν οἰκηταὶ καὶ εὐδρόοι καὶ καρποφόροι, ἔχουσαι ἕρμους καὶ λιμένας πρὸς τὸ τοὺς χειμαζομένους ἔχειν ἐναυτοῖς καταφυγὰς· οὕτω δέδωκεν ὁ Θεὸς τῇ κόσμῳ κυμαινομένῃ καὶ χειμαζομένῃ ὑπὸ τῶν ἀμαρτημάτων τὰς συναγωγὰς, λέγομεν δὲ ἐκκλησίας, ἐν αἷς καθάπερ λιμένισιν εὐδρόμοις ἐν νήσοις αἱ διδασκαλίαι τῆς ἀληθείας εἰσὶ· πρὸς ἃς καταφεύγουσιν οἱ θέλοντες σῶζεσθαι, ἐρασταὶ γινόμενοι τῆς ἀληθείας, καὶ βουλόμενοι ἐκφυγεῖν τὴν ὀργὴν καὶ κρίσιν τοῦ Θεοῦ.**“² Св. Иринеј мученик, писац другог вијека, говори у свом дјелу против јереси овако: „**Τοῦτο τὸ κήρυγμα παρὲι ληψία, καὶ ταύτην τὴν πίστιν, ὡς προσέφεραμεν, ἡ Ἐκκλησία, καθάπερ ἐν ἕλῃ τῇ κόσμῳ διεσπαρμένη, ἐπιμελῶς φυλάσσει, ὡς ἕνα οἶκον οἰκοῦσα· Καὶ ὁμοίως πιστεύει τοῦτοις, ὡς μίαν ψυχὴν καὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσα καρδίαν, καὶ συμφώνως ταῦτα κηρύσσει, καὶ διδάσκει, καὶ παραδίδωσιν, ὡς ἐν στόμα κεντημένη. Καὶ οὕτε αἱ ἐν Γερμανίαις ἱερυμέναι Ἐκκλησίαι ἄλλως πεπιστευκασιν ἢ ἄλλως παραδιδόσασιν οὕτε ἐν ταῖς Ἰβηρίαις, οὕτε ἐν Καλτοῖς, οὕτε κατὰ τὰς ἀνατολάς, οὕτε ἐν Αἰγύπτῳ, οὕτε ἐν Διβύῃ, οὕτε αἱ κατὰ μέσα τοῦ κόσμου ἱερυμέναι· ἀλλ' ὅσπερ ὁ ἥλιος, τὸ κτισμα τοῦ Θεοῦ, ἐν ἕλῃ τῇ κόσμῳ εἷς καὶ ὁ αὐτός· οὕτω καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας πανταχῇ φαίνει, καὶ φωτίζει πάντας ἀνθρώπους τοὺς βουλομένους εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν.**“³

Тертулијан пише: „**Itaque tot ac tantae ecclesiae, una est illa ab Apostolis prima, ex qua omnes. Sic omnes prima, et apostolicae, dum una omnes probant unitatem; dum est illis communicatio pacis, et appellatio fraternitatis, et contesseratio hospitalitatis.**“⁴ Св. Теодорит кирски говори: „**Μία μὲν ἐστὶ κατὰ πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν Ἐκκλησία· διὸ προσευχόμενοι λέγομεν, Ὑπὲρ ἀγίας καὶ μόνης καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκομένης. Διήρηται δὲ πάλιν αὕτη κατὰ πόλεις, καὶ κόμας, καὶ ἀγροὺς· ἃς βάρεις ὁ προφητικὸς προεγγόρευσε λόγος. Ὡσπερ ἐκάστη πόλις πολλὰς ἐνδοθεν οἰκίας ἔχει διηρημένας, μία δὲ ἕως ὀνομάζεται πόλις· οὕτω μυρία καὶ ἀριθμοὶ κρείττους εἰσὶν ἐκκλησίαι, καὶ ἐν νήσοις, καὶ ἐν ἡπείροις· εἰς μίαν δὲ κοινῆπᾶσαι τελοῦσι τῇ συμφωνίᾳ τῶν ἀληθῶν ἡνωμένα δογματῶν. Ἐν ταύταις ἔφη τὸν τῶν ἔλων Θεὸν ἐπιφανέσθαι.**“⁵ Писац тврди (на 8. стр.) да канони васељенски не познају автокефалисања, док међутим они не говоре ништа против истога, шта више јасно нам показују, да су и у „екумени“ („васијони“) т. ј. у римско-грчкој царевини постојале помјесне цркве код сваког народа.⁶ Све нам то јасно показује, да су поједине цркве све дотле дијелови једине

² Migne. Patrologiae eur. compl. ser. gr. том VI. col. 1076. S. Theophili Antiocheni ad Autolyceum lib. II. 14.

³ Migne — ser. gr. том VII. col. 552. и 553. S. Irenaei ep. Lugdunensis et mar. — „contra haereses“ — lib. I. cap. 10. 2.

⁴ Migne. ser. lat. том II. col. 32. — Tertuliani „liber de praescriptionibus“ cap. XX.

⁵ Migne ser. gr. том I. col. 1212—1213. Theodoretii episcopi Cyrensis in psal. XLVII. 4.

⁶ Апостолово правило 34. глас: „**Τοὺς ἐπισκόπους ἐκᾶστου ἔθνους εἰδέναι χρῆ**“ . . . Συναγγρα. 2. р. 45.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

истините Цркве Христове, док год имају једну вјеру, једна тајанства, један дух кротке љубави.⁷ — Како се данас православна Црква састоји из више автокефалних цркава — то писац на основу свог догматичног и каноничног схваћања долази до резултата: „Сумаријум је дакле свега, да су тако зване „автокефалије“ неканонске, неправославне, нецрквене појаве“ (стр. 14.). То дакле значи, да православне Цркве нема, да Христос није испунио Свог обећања, које је дао ученицима: „и азх оумолю Отца, и иного оутѣшителѧ дастѣ вамѣ, да бѣдетѣ съ вами во вѣкѣ... Оутѣшителъ же, Дѣхъ свѣтѣй, егоже послетѣ Отецъ во имя мое, той вы наѣчитѣ всѣмѣ, и воспоманетѣ вамѣ всѣ, аже рѣхѣ вамѣ“, (Јов. 14, 16, 26.) — и обећања о чувању Цркве, кад је рекао: „сожигѣ церковь мою, и врата адова не одолѣютѣ ей“ (Мат. 16, 18). Кад би „автокефалије“ биле „неканонске, неправославне, нецрквене“, као што тврди о. Емилијан, тад не може бити ни „васијонске инстанције“, коју тражи писац (10. стр.), јер да се састане хиљада „неканонских, неправославних и нецрквених“ цркава — оне не могу саставити *православне* „васијонске инстанције“, као што хиљада идијота не чине *једног* паметног човјека! — Како г. писац не признаје „consensus ecclesiae dispersae“ (стр. 13.) то он конзеквентно не признаје ни симболичних књига православне Цркве, (Прав. Исповј. вјере и Посланицу источ. патр.) које су тијем путем усвојене од православне Цркве! А тко одриче и не прима симболичних књига св. Цркве — тај ipso facto иступа из Цркве, јер се у њима садржи учење Цркве! О. Емилијан хоће „васијонску“ инстанцију — држимо, да није у његовом интересу. Што се тиче „спекулативних момената“ (стр. 11.) у погледу „васијонске инстанције“ — то је истина, да Црква слаби кад се цијепѧ. У осталом о. Емилијан би нам могао о томе „спекулативном моменту“ много још причати, а и ми би њему, тако, да би о. Емилијану морали довикнути: „iam satis est: ne me Crispini scriinia lippi compilasse putes“!⁸ — Још ћу да покажем на једну догматичну погрјешку у спису. Писац говори: „По православној догматској доктрини инволвира крштење неки духовни клерикат“ (стр. 24.), чиме хоће да оправда контролу

⁷ Макариј, прав.-догм. богословіе. Том. II. р. 237. Филаретъ прав. догмат. богословіе II. часть. р. 238. — Јустинъ, догм. бог. II. р. 308.

⁸ Чельцовъ. Церковь королевства сербскаго. Пет. 1899.

и мијешање свјетовњака у Цркву код „автокефалних“ цркава! Да ту своју тврдњу докаже, писац се позива на „confessio orthodoxa, responsio 108.“ То учење јест протестантско, али не православно, и писац се неправилно позива на „confes. orthodoxa“, јер се у њој говори овако: „Ἐρώτησις 108. Ποῦτον εἶναι τὸ τέταρτον μυστήριον; Ἀπ. Ἠιερωσύνη, ἣ ὁποῖα εἶναι δύο λογίων, ἄλλη πνευματικὴ καὶ ἄλλη μυστηριώδης. Τῆς πνευματικῆς ἱερωσύνης ὄλοι οἱ Χριστιανοὶ οἱ ὀρθόδοξοι μετέχουσιν, καθὼς (1. Petr. 2, 9.) διδάσκει Πέτρος ὁ Ἀπόστολος, λέγων ὑμεῖς δαγένος ἐκλεκτὸν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν καὶ ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν (5, 9.) ἐσφάγγης καὶ ἠγγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματι σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους· καὶ ἐποίησας ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς. Καὶ κατὰ τὴν τοιαύτην ἱερωσύνην γίνονται καὶ προσφοραὶ τοιαύται· ἠγοῦν προσευχαί, εὐχαριστίαι, νεκρώσεις τοῦ σώματος; παραδόσεις εἰς μαρτύριον διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ ἄλλα ἕμια· πρότᾳ ὅποια παρακινῶντος λέγει (1. Петр. 2, 5.) ὁ Ἀπόστολος Πέτρος; καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ἔθωντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικῆς, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνεύρηται πνευματικῆς φύσεως εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ (Рим. 12, 1.) ὁ Παῦλος παρακαλῶ ὄν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν φύσιν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.“⁹ Тко не види да се у споменутој „конфесији“ говори о свеопћем свећенству Хришћана у том смислу, да сваки Хришћанин имаде право непосредно узносити молитве Богу, и ништа више?¹⁰

Послије тога, што до сад рекосмо, држимо да је сувишно, и без сврхе показивати и на друге погрјешке у спису г. автора. Морамо ипак рећи, да писац није тачан и савјестан у цитирању извора (стр. 13. примједба 1; стр. 15. пр. 1; стр. 24. пр. 1; стр. 27 пр. 2.) да употребљује изразе недостојне научног расправљања као „боггеографско аматерство“ и друге. Најпослије морамо и то опазити, да није морално од о. Емилијана, да антиканонски, антиправославни, антицрквени т. ј. јеретички спис посвећује *православном* епископу!

Душан Јакшић
професор богословије.

⁹ Kimmel. — Monumenta fidei ecclesiae orientalis. р. 185—6. „confess. orthodoxa“.

¹⁰ Епифановичъ. „Обл. богословіе.“ Новочеркасскъ. 1897. р. 131.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачној.

(Нов дар Његове Светости и српских манастира народу српском.) У седници Па-

троната монашке школе, одржаној 12. (25) матра о. г. у Карловцима, на топлу препоруку и предлог Његове Светости, преузвишеног господина патријарха српског *Георгија*, присутни настојатељи манастирски као чланови истог Патроната, једнодушно су закључили, да се из готовине и годишњих приноса, које манастири за издржавање питомаца монашке школе прилажу, за питомце благодјејанија у Карловцима семениште подигне и издржава, у коме би сиромашни, а при том вредни и примерни ученици карловачке гимназије — поред бесплатне хране у благодјејанију — стан и сву опскрбу бесплатно уживали.

Исто семениште, према већ зготовљеном и по Његовој Светости предложеном плану и трошковнику, коштаће око тридесетисам хиљада (38000 К.) круна, те је Његова Светост овлаштена да изволи све мере предузети, како би се градња истога чим пре отпочети могла.

Узвишено родољубље и очинско старање Његове Светости око материјалног и моралног бољитка омладине српске и овом приликом је засведочила Његова дарезљива св. десница, поклонивши пространо и прикладно земљиште, на коме ће се споменуто семениште подићи.

Задужени овим племенитим и родољубивим даром Његове Светости и манастира српских из дубине благодарног срца кличемо: Живела Његова Светост, преузв. господин Патријарх српски *Георгије!!!* Слава српским манастима!!!

Д.

(Прослава.) У званичном делу доносимо наредбу Архиепископске Конзисторије у предмету прославе седамдесетогодишњице живота и десетогодишњице Патријарштва Његове Светости, преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, као и прославе полагања и посвећења темеља богословском семеништу, што ће га Његова Светост поклонити своме народу и својој цркви, а које ће полагање и освећење темеља бити на Ђурђев-Дан ове године, после св. литургије.

Ове миле и узвишене прославе, одлучило је и православно српско грађанство Карловачко да свечано прослави, уз суделовање месних просветних завода, певачких друштава и осталих корпорација. У ту сврху изабран је одбор, који ће установљени о тој свечаности програм имати да изврши, достојно узвишене прославе и узвишеног слављеника, Св. патри-

јарха *Георгија*, а на задовољство свега грађанства и свију фактора, који ту свечаност приређује. Програм свечаности донећемо у наредном броју.

Овај хвале вредан поступак честитога српскога грађанства Карловачка бележимо са задовољством, јер му служи на част.

(Архиепископска служба). На празник Благовести служио је Његово Високопреосвештенство, бачки епископ г. *Митрофан Шевић* у Новосадској успенској цркви архиепископску службу, уз асистенцију протопрезвитера Милана Ђирића, гимназијског катихете Михаила Миловановића, пароха Вељка Миросављевића и ђакона Григорија и Никанора. Пре св. литургије је впреосв. г. епископ осветио шест рипида, које су поклонили шест Новосадеких грађана. На кору је појала гимназијска омладина. Црква беше дупком пуна побожнога света.

(Епархијски школски одбор бачке дијецезе) одржао је редовну седницу у среду 26. марта, (11. априла) о. г. после подне 3 сата.

(Седнице архијидиј. епархијских власти) држале су своје седнице под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, и то: *Административни Одбор* дана 27. а *Конзисторија* 28. марта о. г.

(Опрема Новосадске гимназије.) Као што читамо у „Њиви“, у Будимпешти бавио се прошлих дана управитељ српске Новосадске гимназије г. *Васа Пушибрк* ради тога, да по налогу Патроната своје гимназије проучи опрему престоничких гимназија и сличних им школа, те да предложи начин како би се нова гимназијска зграда његове гимназије најбољом опремом снабдела. Г. Пушибрк, праћен добрим *Чика-Стевом*, који му је у послу његовом био десна рука, прегледао је и проучио 5 великих гимназија, и 2 реалке и 1 вишу народну школу, разговорио се и са техничком управом овдашњег мађарског народног гимнастичког друштва, те је израдио себи јасну слику о опреми гимназије према напрецима данашње школске педагогије и хигијене.

У Русији.

(Житија светих у руском преводу). „Четин минџи (житија светих) св. Димитрија Ростовског, у којима су описани животи свију светих православне цркве, одавна су занимљивом књигом и лектиром православног руског народа. Житија та, написана обичним нашим словенским језиком, местимице су тешко разумљива са многих славенизама и тежих периода. Ради лакшег разумевања тих житија ру-

ска је црква вољна, да их свом народу пружи у руском преводу. Да се ова житија у руском преводу израде, заслуга је неких лица у московској синодалној штампарији. Савет тих лица, да се житија популаризују, прихватио је Св. Синод и одредио, да се у руском преводу о његову трошку штампају. У превађању житија узеће учешћа нека лица Московског духовенства.

Л. Б.

У Антиохији.

(Прва делатност патријарха Мелентија). О овом читамо у једном овогодишњем броју „Руског Паломника“ следеће: „Најновији бројеви арапских новина причају о првој делатности новог антиохијског патријарха Мелентија. Његово блаженство, као син антиохијске цркве, прекрасно схвата све њене нужде, о чему имамо доказа у новој духовној симонијарији, коју је он основао. Духовни пастири, сем искрене вере и тачнога вршења црквене службе и других потреба, дужни су бити васпитани људи и у знању, да не заостају за својом паством, да би је могли руководити к духовном и моралном савршенству. До сада се мало старало, да се спреме такви пастири, услед чега духовна лица у антиохијској православној цркви у многим уступају духовенству других вероисповедања и не стоје на висини своје задаће. Видећи то, његово блаженство основало је на свој трошак у манастиру Баламанд, на северу Сирије, горепоменуто семинарију. Програм семинарије је веома опсежан, курс траје 6. г. за које ће се време учити ови предмети: арапски језик, математика, географија, грађанска историја, физика, астрономија, филозофија, логика, енциклопедија права, турски, грчки и руски језик, свештена историја, разјашњење литургије и молитава, катихизис, хришћански морал, увод у св. Писмо, тумачење св. Писма, историја цркве, дела св. отаца, догматичко богословље, саставци и проповеди, црквено певање и црквена музика, при чем је особита пажња обрађена на богословске науке, арапски, грчки и руски језик. За староца семинарије постављен је Тир Григорија, митрополит триполијски, а за директора — професор богословије Гатас Кандалаф. Са разних крајева антиохијске патријаршије долазе млади људи у манастир Баламанд, да се упишу у први курс семинарије, који је отворен 3. јануара 1900. године. Ученици семинарије су стипендисте његова блаженства, уче се бесплатно и користе се потпуном опсирбом; кад сврше курс дужни су да ступе у службу, какву им одреди његово блаженство. Благоме овоме делу патријархову желимо ус-

пеха, и Бог би дао да тај нови расадник науке процвета на добро и корист антиохијске православне цркве“.

Л. Б.

Разне белешке.

(Г. Урош Предић) наш познати сликар из Орловата, израдио је из љубави према српском народном позоришту бесплатно по фотографији слику пок. добротвора позоришног Гавре Јанковића из Арада, који је позоришту завештао своју кућу у Араду. Ту кућу доживотно ужива нећак завештачев Ђорђе Лукић у Араду. Слика Гавре Јанковића сместиће се привремено у дворану „Матице Српске.“ Управни одбор „друштва за српско народно позориште“ изјавио је Урошу Предићу своју најтоплију захвалност, што је без икакве награде зготовио поменуто слику.

(Дивиденда акција Српске Банке). По решењу главне скупштине акционара Српске Банке у Загребу, одржане 18. (31) марта о. г., исплаћује Српска Банка, почев од 2. (15.) априла о. г. дивиденду за 1899. год. и то: купон бр. 4 од акција јединица са 4 круне, а купон бр. 4 од акција десетница са 40 круна.

Дивиденда исплаћује се осим на банчиној благачни код свих српских новчаних завода без икаквих одбитака.

(Православни храм у Риму.) У центру римокатолицизма подићиће се наскоро руско-православни храм. На ово је саизволео већ и данашњи руски самодржац — Николај II. Већ по целој Русији у то име се купе добровољни прилози. Државна каса и првопрестони град Москва даће највише. Кад се довољна сума новца скупи, одмах ће се приступити градњи. И тако се можемо надати, да ће у гордом Риму за годину две засјати крст православнога храма, који ће бити саграђен у старом византијском стилу.

Л. Б.

Читуља.

† Јереј Јован Бузацић

парох у Градишту

након дуготрајне и тешке болести преселио се у вечност дана 26. марта (8. априла) о. г. у 71. години свога живота, а сарађен је 28. марта (10. априла), опојан свечано од околне браће свештеника и уз велико саучешће и својих парохијана и околне интелигенције. Покојник беше примеран и реван свештеник. Опростио се с њим у цркви, над одром парох Трештановачки, а на гробу месни учитељ. Нека је покојнику лака земља и вјечна памта!

† Јереј Ђорђе Алагић

парох мазински, у личком протопрезвитерату,

након дугога боловања преминуо је дана 26. фебруара (10. марта), а сахрањен на Удбини покрај своје родбине, дана 28. фебруара (12. марта) о. г., уз велико саучешће својих пријатеља и познаника из мјеста и са стране: свештеника, чиновника, грађана, тежака, школске дјеце удбинске и висушке. Рођен је 1825. Свршио је богословију у Карловцима као *превасходан* ђак, уз материјалну припомоћ својега добротвора пок. Каћанскога, тадашњег архимандрита беоцинскога. Рукоположен је у Г. Карловцу 1853. од блаженопочившега епископа Евгенија Јовановића, који је пок. Ђорђа јако миловао. Био је дуго времена члан епархијске конзисторије и скупштине горњо-карловачке. — Веома је познат био са својега отворена карактера, добра срца својтљивости и дарежљивости, са особите ревности и вјештине у пастирској служби и званичним пословима, заузетости за унапријеђе црквеног иметка своје парохије, а највише са своје жарке љубави према вјери и народности својој. Вјечна му успомена! —*ћ.*

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad K. 135. 185 ex 1890.

СТЕЧАЈ

25 3—3

Расписује се стечај ради сталног попуњења упражњених парохијских места: у Српском Ченеју, парохији IV. плаћеног разреда с наплатом за сада у биру и штоли, и у Карлову с беривима, која ће се тек после обављеног избора тачно установити.

Молбенице ваља подастрети путем претпостављених власти епархијској конзисторији Темишварској у року од шест седмица дана рачунајући од дана првог обнародовања овог стечаја у „Српском Сиону.“

Из седнице епархијске конзисторије држане у Темишвару 14. (27.) марта 1900. год.

Никанор
Епископ.

Бр. Ш. О. 4./31. ex 1900.

29 3—3

СТЕЧАЈ.

На основу решења школског одбора од 19. марта т. г. овим се отвара стечај на једно учитељичко место у Меленцима. Плата је 800 круна и 200 круна у име станарине. Огрев по потреби у слами. Дужности су школском уредбом прописане. Рок стечаја четири недеље од првога уврштења овога стечаја.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 19. марта 1900.

Школски одбор.

Ad C. O. 2103 /632. ex 1900.

32 1—1

О Г Л А С.

Од срп. прав. нар. цркв. саборског одбора као управе срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима овим се обзнањује, де ће се дне 17. (30.) априла 1900. године у 10 сати пре подне у канцеларији епархијске конзисторије бачке у Н. Саду уз прорачунску грађевну своте од 179544 круне 06 потура одржати офертну минуендо-лицитација ради издавања грађевне срп. прав. епископске резиденције и побочних здања, која ће се имати на епископском земљишту уписаном у грунтов. зап. бр. 1710, општине Н. Сад кућни бр. 1874. — 1877. саградити.

Општи и специјални грађевни услови у овом предмету као и грађевни планови и предрачуни могу се увидети такођер у горе поменутој конзисторијалној канцеларији.

Они који намеравају при минуендо-лицитацији учасавати, дужни су своје запечаћене оферте понуде као и у име жаобине 5 % прорачунске своте или 8977 круна 20 потура у готовом новцу или у државним папирима исте вредности у руке саборским одбором изасланих повереника положити.

У Карловцима 27. марта (9. априла) 1900.

Георгије
Патријарх.

56. бр./1900.

СТЕЧАЈ.

26 2—3

Услед одписа високог кр: домобранског министарства бр: 18.910/XIV ex 900 из добр. војничке и грађанске закладе Јована и Терезије Остоић рођ. Зазук на получење једног закладног стипендијског места почетком идуће 1900/1 школске године у војничкој академији Бечког новог Места, у бечкој техничкој академији (bécstjhelji Theresia fele vagu a bécsi műszaki) или у речкој мрнарској академији (fiumei haditengereszeti) овим се расписује стечај.

Проситељи дужни су у молбеници означити у коју од војничких академија мисле ступити за редовног слушаоца. Дали још коју стипендију уживају. Од стране дотичне власти изостављеном сведоџбом имају засведочити: дали су им родитељи грађани Аустро Угарске Монархије, сведоџбу сталнога пребивања и којој општини припада.

Правилном прописане године и то за оне који мисле у I разред војничке академије, да су 17 година навршили а 20 нису прешли, а који желе у I разред речке мрнарске академије ступити да су 14 година навршили а 16 нису прешли, своје године дужни су засведочити крштеним писмом и породичним исказом, у коме и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак тела засведочити свима сведочбом иставаљеном од ц. и кр. активног војничког или демобранског лечника, у којој сведочи има се и то доказати, дали су накаламљене богиње, да ли је вид добар, а висина тела и ширина прсију са бројевима треба тачно да је означена.

Који желе ступити у I разред војничке академије дужни су прикључити сведоџбу, да су свршили више реалне или гимназијалне школе, или да ове године свршавају, а који пак мисле у I разред речке мрнарске академије ступити дужни су засведочити, да су дође разреде реалке или гимназије свршили.

Родитељи или старатељи дужни себе обвезати да ће годишњу школарину и остале ситне школске потребе почетком школске године плаћати, тако исто и да ће путни трошак сносити.

Проситељи дужни пријемни испит положити, и од успеха испита зависиће дали се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке закладе стипендију ову која годишње 1600 круна износи поред прописани захтева могу искати и получити само Срби православне вероисповести а првенство имају у првом реду Суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници вап Суботице у трећем реду суботички синови а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Уграске монархије. Средство са завештатељима треба се правоваљаном сведоџбом засведочити.

Који желе ово стипендијско место получить нека своје са наведеним сведоџбама добро снабдевене молбенице најдуже до 15/28 Априла текуће 1900 године суботичкој српској православној црквеној општини послати не пропусте.

У Суботици 9/22 марта 1900.

Стеван Манојловић.

управитељ добр. Остојићеве закладе.

Бр. Ш. О. 4/31. ех 1900.

28 2—3

С Т Е Ч А Ј.

У смислу решења Сл. епарх. школског одбора од 2. јануара т. г. бр. 1037. ех 1899. и 18. и 19./46. ех 1900. овим се отвара стечај на једно учитељско место у Меленцима. Плата је 1000 круна и 200 круна у име стана, огрев у слами колико је нужно. Дужности су прописане школском уредбом. Рок стечају четири недеље од првог дана уврштења овога стечаја.

Из седнице школског одбора држане у Меленцима 19. марта 1900.

Школски одбор.

Бр. ц. о. 67. ех 1900.

31 1—1

С Т Е Ч А Ј.

На оставком упражњено место управитеља добр. стипендијске закладе Јована и Терезије Остојића овим се расписује стечај са палтом од 1000 К. и 100 К. у у име паушала.

Дужности су закладног управитеља у смислу осн. писма: да закладну земљу уз одобрење цркв. општине под закуп издаје и у име закупа покупљен новац за 48 сати у штедионицу уложи; поднаша општини списак сиротиње ради получања зимњег одела и милостиње; са знањем општине расписује стечај на упражњена стипендијска места и о приспелим молбеницама поднаша општини свој извештај; води надзор о владању и напредовању стип. питомца, о црквено завештајном добру и у свако доба даје општини потребна извештаја о стању и напредовању целе закладе, а крајем сваке године склапа закључне рачуне и подноси са предрачуном општини на преглед; извршује све наредбе општине односно виших власти, што се односе на закладу.

Молиоци треба да исажу толико интелигенције, да горњим захтевима могу потпуно одговорити а изабрани управитељ дужан је у име јамчевине 2000 К. положити било у готовом новцу а било у вредносним папирима.

Молбенице ваља поднети потписаној црквеној општини до 15/28 априла 1900.

Из седнице срп. правосл. цркв. одбора држане у Суботици 26. марта 1900.

Б. Свирчевић с. р. Др. В. Манојловић с. р.

перовођа.

потпредседник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ 23 3—3

На основу закључка овомесне црквене скупштине као и одобрења сл. епарх. адм. Одбора у Темишвару, овим се расписује јавна усмена дражба на мањак за оправљање цркве, која ће се одржати на дан 11. (24.) априла, т. ј. трећи дан Ускреса после подне у 5 часова у српској вероисповедној школи у Јозенову.

По примљеном прорачуну поједине радње стају и то:

1. зидарска радња:	3234	круне	40	пот.
2. дрводељска „	1298	„	98	„
3. лимарска „	1551	„	80	„

укупно: 6085 круна 18 пот.

Сваки дражбодатељ — пре започете дражбе — дужан ће бити у руке председнику положити 10% јамчевине.

Прорачуни и условија могу се разгледати сваки дан у месној школи.

У Јозенову 21. (24.) марта 1900. год.

Гавра Поповић

Влада Марков

перовођа.

председник.

Бр. запис. 9. и 58. ех 1900.

С Т Е Ч А Ј 30 2—3

Отвара се стечај на место пароха у *Парти* са платом VI и у *Ченту* са платом III разреда, и на место сист. парох. помоћника у *Ченту* са платом V разреда. — Рок пријављивања 1. (14.) мај 1900.

Епарх. конзисторија вршачка.

СТЕЧАЈ. 27 2—4

На српској четвороразредној вероисповедној основној школи у Срп. Св. Петру (торонталска жупанија) изражено је учитељско место, на које се овим стечај отвара.

Са истим местом скопчана је плата 720 круна из црквене школеке благајнице и 240 круна од политичне општине у готовом новцу. Даље 40 круна годишње за пофторну школу и 40 круна за перовођење, ако зато изабрани учитељ способан буде; осим тога 3 хвата тврди дрва и сламе преко зиме, колико му за грејање његовог стана потребно буде; најпосле 1 круна од свакога укупа, где позван буде.

Изабрани учитељ уживаће стан у нарави, који се састоји: из предсобља, 2 собе, кујне и остале потребне стаје, — и две баште од којих је једна код школе, а друга ван села, с примедбом, да на ову другу он сам порез плаћати има.

Изабрани учитељ имаће све школом уредбом прописане предмете у школи предавати и децу појању учити. Осим тога у дужност ће му спадати при сваком богослужењу редовно у

цркву долазити и десну певницу држати. Уз часни пост ускршњи средом и петком на јутрењу и преждосвећењу долазити и појати. У обзир ће се узети само они компетенти, који су Сомборски приправници, а испит су из мађарског положили, међу овима имају првенство они, који се општини лично пријавили буду.

Рок пријаве траје до 1. маја о. г. (по ст. кал.)

Новоизабрани учитељ место заузима почетком идуче школеке године т. ј. 15. августа 1900. г.

У Срп. Св. Петру 15. (28.) марта 1900. год.

Јова Лацић
школски председник.

Бр. Е. К. 19. ех 1900.

24 3—3

СТЕЧАЈ.

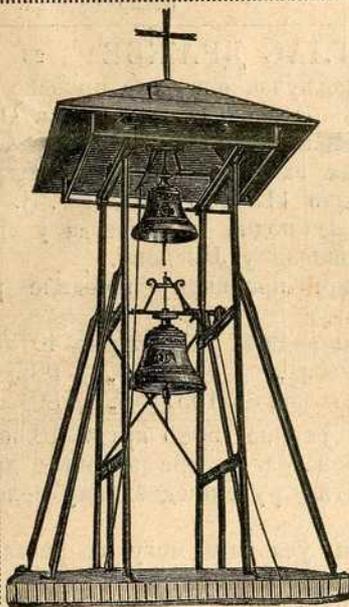
Расписује се на парохију III. разреда у Старом Селу, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању траје до 23. априла 1900. по старом календару.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, одржане у Плашком, 10/II. 1900.

Михаило
Епископ.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене знањена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Дале препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — 176.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА